

www.mevzuattakip.com.tr

Belediye Başkanının Belediyenin Mali Yönetimiyle İlgili Görev, Yetki ve Sorumlulukları

UYARI: Makale'nin tamamına, sitemize üye girişi yaptıktan sonra ulaşabilirsiniz. Siteye üye değilseniz, lütfen ÜYE OL butonuna tıklayarak üye olunuz. Üyelik esnasında, girilen bilgilerin şüpheli olması halinde, üyeliğiniz silinecektir.

BELEDİYE BAŞKANININ BELEDİYENİN MALİ YÖNETİMİYLE İLGİLİ GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLARI

Gazi SERT

Hukukçu

İçişleri Bakanlığı

E. Başkontrolörü

I. Genel Olarak

Seçimle iş başına gelen Belediye Başkanının görev ve yetkilerine 5393 sayılı Belediye Kanununda yer verilmiştir. Diğer kanunlarda da belediye başkanına verilmiş bir takım görev ve yetkiler söz konusudur. Bu yazıda, belediye başkanının mali hususlardaki görev, yetki ve sorumlulukları üzerinde durulacaktır.

Belediye idaresinin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisi olan Belediye Başkanının görev ve yetkileri, Belediye Kanununun 38 inci maddesinde genel olarak şu şekilde sayılmıştır:

a) Belediye teşkilâtının en üst amiri olarak belediye teşkilâtını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumak.

- b) Belediyeyi stratejik plâna uygun olarak yönetmek, belediye idaresinin kurumsalstratejilerini oluşturmak, bu stratejilere uygun olarak bütçeyi, belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini hazırlamak ve uygulamak, izlemek ve değerlendirmek, bunlarla ilgili raporları meclise sunmak.
- c) Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargıyerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek.
- d) Meclise ve encümene başkanlık etmek.
- e) Belediyenin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek.
- f) Belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek.
- g) Yetkili organların kararını almak şartıyla sözleşme yapmak.
- h) Meclis ve encümen kararlarını uygulamak.
- i) Bütçeyi uygulamak, bütçede meclis ve encümenin yetkisi dışındaki aktarmalara onay vermek.
- j) Belediye personelini atamak.
- k) Belediye ve bağlı kuruluşları ile işletmelerini denetlemek.
- l) Şartsız bağışları kabul etmek.
- m) Belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak.
- n) Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilere yönelik hizmetleri yürütmek ve engelliler merkezini oluşturmak.
- o) Temsil ve ağırlama giderleri için ayrılan ödeneği kullanmak.
- p) Kanunlarla belediyeye verilen ve belediye meclisi veya belediye encümeni kararını gerektirmeyen görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.

II. Belediye Başkanının Mali Hususlarla İlgili Görev ve Yetkileri

Belediye Başkanının 5393 sayılı Kanununun 38 inci maddesinde sayılan görev ve yetkilerin büyük bir bölümü mali konuları içermektedir. Belediye Başkanının mali görev ve yetkilerinin doğrudanlaşılabilmesi için kamu malî yönetiminin yapısını ve işleyişini düzenleyen "5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu"nda Belediye Başkanının konumu ve Belediye Başkanına yüklenen görev, yetki ve sorumluluklar üzerinde durulması gerekmektedir.

Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, kamu mali yönetimi sisteminde kamu kaynaklarının elde edilmesi ve bu kaynakların kullanılmasında belli görev ve yetkiler ile bu görev ve yetkileri kullanacak aktörler öngörmüştür. Bu aktörler;

- 1) Üst Yönetici,
- 2) Harcama Yetkilisi,
- 3) Gerçekleştirme Görevlisi,
- 4) Muhasebe Yetkilisi.

Üst Yönetici; kamu idaresinin en üst yöneticisi olup, belediyelerde “Belediye Başkanı” üst yöneticidir.

Harcama Yetkilisi; bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisidir. Büyükşehir belediyelerinde daire başkanları, büyükşehir dışındaki belediyelerde ise birim müdürleri, harcama yetkilisidir. Harcama Yetkilisi, Belediye Bütçesinde birimine tahsis edilen ödeneği kullanmak ve harcama talimatı vermekle görevli ve yetkilidir.

Gerçekleştirme Görevlisi; harcama talimatı üzerine işin yaptırılması, mal veya hizmetin alınması, teslim almaya ilişkin işlemlerin yapılması, belgelendirilmesi ve ödeme için gerekli belgelerin hazırlanması görevlerini yürüten görevlilerdir.

Muhasebe Yetkilisi; gelirlerin ve alacakların tahsili, giderlerin hak sahiplerine ödenmesi, para ve parayla ifade edilebilen değerler ile emanetlerin alınması, saklanması, ilgililere verilmesi, gönderilmesi ve diğer tüm malî işlemlerin kayıtlarının yapılması ve raporlanması işlemlerini yürüten görevlidir.

Belediye Başkanı üst yönetici sıfatıyla;

- a) Belediyenin stratejik planının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından,
- b) Sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden,
- c) Malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve kanunlar ile Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden,

Belediye Meclisine karşı sorumludur. Belediye Başkanı, bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirecektir.

Belediye başkanı, mahallî idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde;kalkınma plânı ve programı ile varsa bölge plânına uygun olarak başkanlık yapacağı beş yıllık döneme ilişkin Stratejik Plânı ve ilgili olduğu yılbaşından önce de Yıllık Performans Programının hazırlanıp Belediye Meclisinin onayına sunulmasından sorumludur. Yine belediye başkanı, her yıl Stratejik Plan ile Yıllık Performans planına uygun olarak (Performans Planında yer alan faaliyet ve projeler için öngörülen kaynaklar ile ödenekleri içerecek şekilde)hazırlanan Belediye Bütçesini Meclisin onayına sunacaktır.

Diğer taraftan, nüfusu 50.000'in altında olan belediyelerde stratejik plân ve yıllık performans programı hazırlanması zorunlu değildir.

Gerek Belediye Kanununda gerekse Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda, gelirlerin toplanması ve giderlerin yapılmasıhususunda belediye başkanına genel anlamda görev, yetki ve sorumluluklar verilmiştir. Ancak, belediye başkanının bu görev ve yetkileri doğrudan yerine getirmesi söz konusu olmayıp, bu görev ve yetkiler belediye başkanının yönetimi altındaki harcama yetkilileri, gerçekleştirme görevlileri ve muhasebe yetkilileri vasıtasıyla yerine getirilecektir. Dolayısıyla, belediyenin mali yönetimine ilişkin iş ve işlemlerden birinci derecede bu görevliler sorumludur. Belediye başkanının ise belediyenin malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve denetiminden sorumluluğu söz konusudur.

5018 sayılı Kanun çerçevesinde sorumlu tutulacak görevli ve yetkililerin belirlenmesine ilişkin olarak Sayıştay Genel Kurulunca alınan 14.06.2007 tarih ve 5189/1 sayılı Kararda;“Üst yöneticiler işlerin gidişatından harcama yetkililerinin ve diğer görevlilerin bilgilendirmeleri ve raporları ile bilgi sahibi olmaktadırlar. Bununla birlikte Üst yöneticilerin özel Kanunlardan doğan Sayıştay’a karşı mali sorumlulukları olabileceği gibi, münferit bir olayda sorumluluklarına hükmedilmeleri de gerekebilir. Bu husus, meselenin Sayıştay yargısında görüşülmesi sırasında hükme bağlanacak bir konudur.

Dolayısıyla bu aşamada bir genelleme yaparak üst yöneticilerin, işlemlerin hukuka uygun olarak yürütülmesinden sorumlu olacakları ya da olmayacakları yönünde bir görüş belirtilmesi uygun bulunmamaktadır.” şeklinde açıklama yapılmıştır.

Buna göre, belediyedeki hukuka aykırı bir mali işlemde dolayı doğrudan belediye başkanını sorumlu tutmak mümkün değildir. Hukuka aykırılıktan, ilgili mali işlemle ilgili görev ve yetkisi bulunan harcama yetkilisi, gerçekleştirme görevlisi veya muhasebe yetkilisi sorumlu tutulabilir. Şayet, hukuka aykırılıkla ilgili olarak belediye başkanı bilgi sahibi olmasına rağmen gerekli tedbirleri almamışsa veya görevliler hakkında işlem yapmamışsa, ilgili görevlilerle birlikte mali ve cezai sorumluluğu söz konusu olacaktır.

Belediye Başkanı, belediyenin mali işlemleri ile ilgili gözetim ve denetim sorumluluğunu varsa İç Denetçiler ve Belediye Müfettişleri (Teftiş Birimi) vasıtası ile yerine getirecektir.

III. Belediye Başkanının Belediye Meclisine Karşı Sorumluluğu

Belediye meclisi, belediyenin idari ve mali iş ve işlemleriyle ilgili olarak bilgi edinme ve denetim yetkisini;

- 1) Faaliyet Raporunu Değerlendirme,
- 2) Denetim Komisyonu Vasıtasıyla Denetim,
- 3) Soru,
- 4) Genel Görüşme,
- 5) Gensoru,

yoluyla kullanmaktadır.

1) Faaliyet Raporunu Değerlendirme: Belediye Başkanının üst yönetici sıfatıyla, mali iş ve işlemlerin hukuka uygun olarak yürütülmesinden Belediye Meclisine karşı sorumluluğu söz konusudur. Bu kapsamda, Belediye Başkanının her yıl bir önceki yıla ilişkin faaliyetlerini içeren Faaliyet Raporunu hazırlayarak Nisan ayı toplantısında Belediye Meclisine sunması gerekmektedir.

Belediye başkanınca meclise sunulan bir önceki yıla ait faaliyet raporundaki açıklamalar, meclis üye tam sayısının dörtte üç çoğunluğuyla yeterli görülmezse, yetersizlik kararı verilmiş olur. Görüşmeleri kapsayan tutanak, meclis başkan vekili tarafından mahallin mülkî idare amirine gönderilir. Vali, dosyayı gerekçeli görüşüyle birlikte Danıştaya gönderir. Yetersizlik kararı, Danıştayca uygun görüldüğü takdirde belediye başkanı, başkanlıktan düşer.

2) Denetim Komisyonu Vasıtasıyla Denetim: Belediye Meclisinde her yıl Ocak ayı toplantısında kurulacak Denetim Komisyonu vasıtasıyla belediyenin bir önceki yıl gelir ve giderleri ile bunlara ilişkin hesap kayıt ve işlemlerinin denetimi yapılarak, hazırlanan Denetim Raporu Nisan ayı toplantısında Meclisin bilgisine sunulur. Denetim Raporu, Mecliste okunacak olup, raporun kabulü veya reddine yönelik oylama yapılmayacaktır. Denetim Raporunda yer alan ve suç teşkil eden hususlarla ilgili olarak Meclis Başkanlığınca ilgili makamlara suç duyurusunda bulunulacaktır.

3) Soru: Meclis üyeleri, meclis başkanlığına önerge vererek belediye işleriyle ilgili konularda sözlü veya yazılı soru sorabilir. Soru, belediye başkanı veya görevlendireceği kişi tarafından sözlü veya yazılı olarak cevaplandırılır.

4) Genel Görüşme: Meclis üyelerinin en az üçte biri, meclis başkanlığına istekte bulunarak, belediyenin işleriyle ilgili bir konuda genel görüşme açılmasını isteyebilir. Bu istek meclis tarafından kabuledildiği takdirde gündeme alınır.

5) Gensoru: Meclis üye tam sayısının en az üçte biri oranındaki üyenin imzasıyla belediyenin iş ve işlemleriyle ilgili olarak belediye başkanı hakkında gensoru önergesi verilebilir. Gensoru önergesi, meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun oyu ile gündeme alınır ve üç tam gün geçmedikçe görüşülemez. Görüşmeler neticesinde gensoru konusunda belediye başkanının yaptığı açıklamalar meclis üye tam sayısının dörtte üç çoğunluğuyla yeterli görülmezse, yetersizlik kararı verilmiş olur. Görüşmeleri kapsayan tutanak, meclis başkan vekili tarafından mahallin mülkî idare amirine gönderilir. Vali, dosyayı gerekçeli görüşüyle birlikte Danıştaya gönderir. Yetersizlik kararı, Danıştayca uygun görüldüğü takdirde belediye başkanı, başkanlıktan düşer.

Diğer bir husus, Belediye Kanununda Meclisin bilgi edinme ve denetim yetkileri arasında sayılmasa da, Kesin Hesabın mecliste görüşülerek karara bağlanması da meclisin kullandığı bir denetim yetkisidir. Her yıl bütçesinin kesin hesabının, belediye başkanı tarafından belediye meclisinin Mayıs ayı toplantısında görüşülmek üzere meclise sunulması ve meclisçe görüşülerek karara bağlanması gerekmektedir.

Ancak, Belediye Kanununda kesin hesabın meclisçe reddi durumunda ne tür bir işlem yapılacağı konusunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Diğer taraftan, kesin hesabın kabul edilmemesi durumunda Belediye Başkanı hakkında yetersizlik kararı verilmesi de söz konusu değildir. Meclisçe, kesin hesapta yapılan inceleme neticesinde tespit edilecek suç teşkil eden hususlarla ilgili olarak Meclis Başkanlığınca ilgili makamlara suç duyurusunda bulunulması gerekecektir.

IV. Değerlendirme

Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun getirdiği mali yönetim sisteminde siyasi sorumluluk ile idari sorumluluk birbirinden ayrılmıştır. Ancak, Merkezi Yönetim açısından siyasi ve idari sorumluluk ayırımına Cumhurbaşkanlığı Sistemine geçildikten sonra 02/07/2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan değişikliklerle son verilerek siyasi sorumluluk kaldırılmıştır. 703 sayılı KHK'den önce; Bakanlar, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması ile hukuki ve mali konularda Başbakan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine karşı sorumlu iken, 703 sayılı KHK ile Bakanların Türkiye Büyük Millet Meclisine olan sorumlulukları kaldırılmış olup, Bakanlar artık Cumhurbaşkanına karşı sorumludurlar.

Ancak, Belediyelerde üst yönetici sıfatına sahip belediye başkanının siyasi sorumluluğu devam etmektedir. Belediye Başkanı yürüttüğü faaliyetlerinden dolayı belediye meclisine hesap vermekle yükümlüdür.

Belediyelerde mali sorumluluk açısından; mali iş ve işlemleri yürütmekle görevli olan harcama yetkilileri, gerçekleştirme görevlileri ile muhasebe yetkililerinin iş ve işlemlerin hukuka uygun olarak yürütülmesinden, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik

ve verimli kullanılmasından belediye başkanına karşı sorumlulukları, belediye başkanın da bu görevlilerin mali iş ve işlemlerinin izlenmesinden ve denetiminden belediye meclisine karşı sorumluluğu söz konusudur.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA